వేద యాత్ర

కుమారి పుట్టపర్తి నాగపద్మినీదేవి

"మహాలక్ష్మి ప్రొద్దుటినుంచి కనబడటంలేదట!"

ఈ వార్త పది నిముషాల్లో ఆ వాడవాడంతా పాకిపోయింది

'ఎక్కడికెళ్ళిందో' అని కొందరి ప్రశ్నయితే— 'చెప్పాపెట్టకుండా వెళ్ళే పిల్లకాదే' — అని మరికొందరి సందేహం. వరలక్షమ్మ — అదే మహాలక్ష్మి తల్లి — ప్రొద్దుటినుంచి పచ్చి గంగయినా ముట్టలేదు. ఆ అమ్మాయి తరువాత వరుసవారి పిల్లల్లో అక్క కనబడటంలేదంటే అర్థమయ్యేవాళ్ళ కొందరు — కానివాళ్ళు కొందరు. ఎందుకంటే — వరలక్షమ్మ చేతిలో యిప్పుడో పిల్ల — దానిముందు రెండేళ్ళదొకటి, నాలుగేళ్ళ బాబు ఒకడున్నాడు. ఇంకా అయిదో తరగతి చదువుకుంటున్న పద్మావతి— ఇంటరులో గజనీలా దండయాత్రలు చేస్తున్న రమణ — వరలక్షమ్మ భర్త పరమేశ్వరశాస్త్రి — ఇదీ వాళ్ళ కుటుంబం.

బ్రాహ్మణార్థాలూ, పౌరోహిత్యాలూ చేసే పరమేశ్వరశాస్త్రిలో మంచి గుణాలేమీ లేకపోయినా, ఆ లేమిని పూడ్చటానికి కావలసినంత కోపము, అసహనము, ఉక్రోషమూ, చేతనైతే వరలక్షమ్మనూ — పిల్లల్నీ చావబాదగలిగే చేవా వున్నాయి.

'అమ్మాయి కనబడటంలేదు. ప్రొద్దున వెళ్ళింది. కాస్త అలా వెళ్ళి చూచిరండీ' — భయం భయంగా అన్న వరలక్షమ్మకు మొట్టమొదటి బహుమానం చెంపదెబ్బ. 'ఇంట్లో యింతమంది తిని చెడతిరిగే వాళ్ళున్నారు. మీరంతా యేం చేస్తున్నార'న్న అరుపులతోసహా, నాన్న భీకరాకారం చూసి గుక్కపట్టి యేడుస్తున్న పిల్లలు ముగ్గురికీ వరుసగా లెక్కప్రకారం వడ్డించి, అక్క కనబడటంలేదంటే అమ్మ నెందుకు కొడుతున్నాడో అర్థంకాక — తన్నుకువస్తున్న యేడుపుని రానీకుండా అణుచుకుని నిలబడ్డ పద్మావతిని, జేవురించిన మొహంతో అసహ్యంగా చూస్తూ "ఇంకా యేమిటలా గుడ్లు వెళ్ళబెట్టి నిలబడ్డావు దిష్టిబొమ్మలా, వెళ్ళి విచారించుకురాక" అని తిట్టి, "వెధవగోల" అంటూ కాండ్రించి ఉమ్మేసి వెళ్ళిపోయాడు శాస్త్రి — కాదు పిల్లలకు తండ్రి, వరలక్షమ్మకు భర్తగా పిలవబడే ఆ బాధ్యతాయుతుడైన ఇంటి యజమాని. అంతటితో తన బాధ్యత తీరిందనుకున్నాడేమో మరి.

భర్త కొట్టిన దెబ్బలకు యేడవాలో — చేతికంది వచ్చిన కూతురు కనబడకపోయినందు కేడవాలో తెలియక నిలబడిపోయిన వరలక్షమ్మకు ఇంటిలో మహాలక్ష్మి లేని లోపం కొట్టొచ్చినట్టు కనబడసాగింది. నోరు మూసుక్కూచున్న కుట్టుమిషన్, మహాలక్ష్మి లేనిదే మరో అవతారం యెత్తేందుకు వీల్లేదే అని దిగులుగా సంచీలోంచి తొంగిచూస్తున్న బట్టలు, చిన్నవాడు ఇందాక తింటూ సగంలో వదిలేసిన బెల్లం ముక్క చుట్టూ ఝుమ్మని సంగీతం పాడుతూ చేరుతున్న ఈగలు... ఇలా ఇవన్నీ వరుసగా చూస్తున్న వరలక్ష్మమ్మ మనసులో మళ్ళీ దిగులు చోటు చేసుకుంది. దానికున్న కొద్దిమంది స్నేహితుల యిళ్ళల్లో అడిగి వచ్చిందిప్పుడే పద్మావతి. ఇంకా తరచూ బట్టలు కుట్టించుకునే సి. టి. వో. గారి ఇంటికీ, పక్కవీధి కోమట్లమ్మాయి శాంత దగ్గరికీ... యిలా వెళ్ళి వాళ్ళయిండ్లకు మహాలక్ష్మి వెళ్ళలేదన్న వార్త మోసుకొచ్చింది.

ఇంట్లో సభ్యుడుగా వుంటూ కూడా క్షణం తీరికలేని గెజిటెడ్ ఆఫీసర్లా రోడ్లు సర్వేచేసే రమణకు ఇంకా మధ్యాహ్నం తిన్నకూడు అరగలేదు కాబోలు గూటికి

చేరుకోలేదింకా. ఎప్పుడు వాణ్ణి భర్త చావబాదినా, తిట్టినా కన్నతల్లి మనసులో వెనకేసుకు వచ్చే వరలక్ష్మమ్మ అప్పుడు రమణను తిట్టుకుంది – 'చావనైనా చావడు పాపిష్ఠి ముండావాడ'ని.

ఒక చెంప చీకటి పడిపోతూ వుండటం చూసిన వరలక్ష్మమ్మ 'దీపం వెలిగించమ'ని అకారణంగానే కసురుకున్నది.

ఇంతలో సి. టి. వో. గారి అబ్బాయి సచ్చాను 'రేపే గదా ఉగాది' అమ్మ రవికెలు కుట్టారోలేదో కనుక్కురమ్మంది'—అంటూ. ''ఇవతల పిల్ల కనబడటంలేదు మొర్రో అని మేమేడుస్తుంటే—బట్టలు కుట్టలేదేమిటి? అని నిలదీస్తున్నారు అదేదో సామెత చెప్పినట్లు— భర్త చచ్చి నేనేడుస్తూవుంటే...'' మనసులో ఉక్రోషమంతా బయటికి వెళ్ళగక్కే వీలులేక కన్నీళ్ళ రూపంలో తోసుకొచ్చిందామెకు. ''నేనూ అదే చూస్తున్నాను బాబూ మీ బట్టలేకాదు, లశాంతమ్మ వాళ్ళబట్టలు కూడా వున్నాయి. ముదనష్టపు ముండ...యెక్కడికెళ్ళిందో యేమో! నాలుగు రాళ్ళు సంపాదిస్తున్నానని యీమధ్య దానికి పొగరు ఎక్కువైంది.'' వరలక్ష్మమ్మ ధోరణి చూసి, వచ్చిన అబ్బాయి మెల్లగా జారుకున్నాడు ''నిజమే. యెవరి అవసరం వాళ్ళది.

వేప పూత

రేపే ఉగాది. ఆయనెలా వున్నా... పిల్లల్ని చూసి సంతోషపడతూ గడుపుతున్నాను. ఇదిలా చేస్తుందని అనుకున్నానా .. అయినా పిల్లళ్ళందరిలో కళ్ళా బుద్ధిమంతురాలు, గుణవంతురాలు... చదివించి వుంటే ఈపాటికి యే బియ్యేనో పాసై వుండేది అందరి పిల్లలా ఆస్తోమతే వుంటే ఇట్లా యేడ్చేదా సంసారం... పాపం పట్టుమని పంతొమ్మిదేళ్ళయినా లేవు దానికి దాన్ని ఈ సంసార రథం యీడ్చేందుకో పావులా ఉపయోగిస్తున్నారు. అయినా ఈ లోకం తీరు విచిత్రం. యెన్ని ఉగాదులు... యెన్ని సంక్రాంతులు రావు... 'పీళ్ళయింట్లో పరిస్థితిలా వుందికదా! ఏమడుగుతాంలే' అని అనుకున్నారా యెవరయినా... ఏం మనుషులో యేమో –'' గోడకానుకుని ఆలోచనల్లో మునిగింది వరలక్ష్మమ్మ. పక్కింటి నరసమ్మ వచ్చింది యింతలోనే – ''ఊళ్ళో అమ్మాయిలను యెత్తుకువెళ్ళేవాళ్ళొచ్చారటే వరలక్ష్మీ! బొంబాయికి తీసుకువెళ్ళి సాని కొంపల్లో చేరుస్తారటే! మహాలక్ష్మమ్మ యెక్కడికెళ్ళిందో యేమో పాపం...నీ దిగులు చూస్తుంటే నా కడుపు తరుక్కుపోతోందే తల్లీ! కానీ ఒంటి పక్షిని నేనేం చేయగలను?'' సానుభూతి చూపిస్తూనే భయపెడుతున్న నరసమ్మ వైపు భయంగా చూసింది వరలక్ష్మమ్మ. 'నా మూర్ఖత్వం మండిపోను... అలాంటిదేమీ వుండదులే. ఎక్కడికెళ్ళిందో పాపం... ఆలస్యమైపోయింది. అయినా ఈ మహాపట్నంలో బస్సులవీ సరిగా దొరకాలా... వస్తామ్మా–' అంటూ, సాంత్వనపరచి వెళ్ళినా యిప్పుడు ఒంటరిగా పిల్లలతో వున్న వరలక్ష్మమ్మ మనసులో పురుగులా దొలిచేస్తూ వుంది ఆ విషయం. పిల్లకే ప్రమాదమూ రానివ్వవద్దనీ, లక్ష దేవుళ్ళకు తలా ఒక టెంకాయ కొడతాననీ– మొక్కుకుంటున్నప్పుడు తమ గర్భ దారిద్ర్యం మాట గుర్తే రాలేదామెకు పాపం.

మధ్యాహ్నం రెండున్నరవరకూ యెదురు చూసి చూసి అలసిపోయి, వండిన అన్నం పిల్లలకు పెట్టిందేకాని, ఒక్క మెతుకు నోట్లో పెట్టుకోలేదు. ఒకవైపు పిల్ల యెక్కడికి వెళ్ళిందోనన్న బాధ, మరోవైపు ఆకలిబాధ–మాడుస్తూవుంటే దీనికంతటికీ కారణమైన మహాలక్ష్మి యెదుట నిలిచినట్లే తిట్టటం మొదలెట్టింది. 'వెధవ సంత! వెళ్ళేదెటూ చెప్పిపోతే యెవరికీ యీ చావు వుండదుగదా! అయినా యీమధ్య నాలుగు రాళ్ళు సంపాదిస్తోందని పొగరైపోయింది'– అన్న మాటలే, మరి మరీ అనుకుంటూందే కాని పిల్లకే ప్రమాదమూ రానివ్వవద్దని, మహాలక్ష్మి అలాంటి పిల్ల కాదని నిశ్చితాభిప్రాయమే వుంది ఆమెకు. ఇలా అక్కయ్యకు సహస్రనామాలు పెడుతున్న అమ్మను చూస్తూ, అక్కయ్య యెక్కడికెళ్ళిందా అని తన చిన్న బుర్రతో తెగ ఆలోచిస్తోంది పద్మావతి కూడా.

పిల్లలంతా తల్లిచుట్టూ చేరి ఒకసారి అమ్మ వైపు, మరోసారి అక్క వైపూ చూస్తున్నారు. పోనీ యెవరినన్నా సహాయమడుగుదామంటే ఆ వీధిలో అందరికీ పిల్లంటే చిన్నచూపు. అయినా సిగ్గువిడిచి పక్కింటి కామాక్షమ్మ యింటికి వెళ్ళి ఆవిడ పిల్లల్ని బతిమాలింది. 'మీ రమణేమయ్యాడు?' అని సవాలక్ష ప్రశ్నలు వేసి, మహాలక్ష్మి యెప్పటినుంచి కనిపించటంలేదో, వెళ్ళేముందు యేం చెప్పిందో అన్నీ వివరంగా పదిహేను నిముషాలు నిలబెట్టి సవివరంగా తెలుసుకుని, ఆఖరుకు తన కొడుకులు యింట్లో వున్నా 'మా అబ్బాయిలెట్లో

విజయ మాధవి వారి 'బెబ్బులి' షూటింగు మొదలు వూటీలో జరిగింది. చిత్రంలో డైరెక్టర్ వి. మధుసూదనరావు, శ్రీయుతులు రమేష్, స్వామి, కృష్ణంరాజు, రాఘవులు, రత్నాకరరావులను చూడవచ్చును.

వెళ్ళార'ని కొందరంటే 'వాడికి క్లాస్ టెస్ట్ వుందట! యెక్కడికీ వెళ్ళనంటున్నాడ'ని వొంకతిరుగుడుగా మరికొందరు అన్నారు. నిజమే యెవరికెవరు? అవసరమైనపుడు ఇంటికి వచ్చి తెల్లారేసరికల్లా బట్టలు కావాలని అర్జెంట్‌గా ఇస్త్రీ చేయించుకు వెళ్ళే వాళ్ళు. 'ఏరు దాటి తెప్ప కాల్చే రకాల'ని సామెత వూరికే రాలేదుగదా! – మానవ నైజంపై విచారణ కొంతసేపు. 'ఇస్త్రీ బట్టలకు గోజి గోజి డబ్బులిచ్చేవాళ్ళ – వీళ్ళకు దయ, సానుభూతి యెక్కడుంటాయి' – వేదాంతధోరణి కొంతసేపు.

ఇంట్లో పరిస్థితి ఇలా వుండగా, దాదాపు యెనిమిదిన్నర గంటలకు నోట్లో వేసగించబున్నా – దవడలు వాటి పని అవి చేస్తున్నా – కూనిరాగం మాత్రం ధారాళంగా పాడుతూ హుషారుగా యింటికి చేరుకున్నాడు రమణ. తల్లి చేసిన అష్టోత్తరనామావళిని సగౌరవంగా అందుకుని, కాళ్ళు కడుక్కునే నెపంతో దొడ్లోకి వెళ్ళి, అలాగే నీళ్ళు తాగే మిషతో వంటింట్లోకి వెళ్ళి పోపు పెట్టెలో తల్లి దాచివుంచిన పావలాబిళ్ళను జేబులో పదిలంగా దాచుకుని వెళ్ళిపోయాడు రమణ. అతనిలో ఒకే ఒక సుగుణం వున్నది. ఎవరెన్ని తిట్టినా నోరెత్తకుండా పడి వుంటాడు

'అమ్మా ఆకలే' అంటూ రాగమెత్తిన పిల్లలను 'ఉండండే మీదొక వెధవ గోల. అక్కయ్య రానీండి' అంటూ వీపుమీద తాళాలతో అంతవరకూ ఆపగలిగినా, ఆకలితో యేడ్చి అలసిపోయి అక్కడే పడుకుని జోగుతున్న పిల్లల్ని చూసి కడుపు తరుక్కుపోయింది. హడావిడిగా డబ్బా అడుగున వున్న పావున్నర బియ్యం వండి వాళ్ళకు తినిపించింది. ఇన్నీ చేస్తున్నా మనసులో మాత్రం కుంపటిలా కాలుతున్న సమస్య, 'మహాలక్ష్మి యెక్కడికెళ్ళింద'న్నది.

అన్నాలు తిని నిద్రపోతున్న పిల్లలపై పాత చీరకప్పి యెదురు చూస్తూ కూర్చుంది వరలక్షమ్మ. కూర్చున్న చోటే గోడకానుకుని జోగుతూంది పద్మావతి. వీధిలో మిగతా జనం మాత్రం సవ్యంగా తమ పనులు ముగించుకుని, నిద్రకు ఉపక్రమించే వేళకు ఉస్సురంటూ వచ్చాడు శాస్త్రి. 'వస్తే వచ్చింది. రాకపోతే చచ్చిందనుకుంటాను' అంటూ చేతిలో బీడీముక్క ఆఖరి వరకూ పీల్చి కాళ్ళు కడుక్కుని వచ్చి వంటింట్లో నుండి 'పిండాకూడు యీ పూటకైనా పెట్టేదుందా లేదా?' అని అరిచాడు. కళ్ళనీరు ఒత్తుకుంటూ భార్య చేసిన వడ్డనను మహాలక్ష్మిని ఆడి పోసుకుంటూనే ఆరగించి, ఇంట్లో అడ్డదిడ్డంగా పడుకున్న పిల్లల్ని పంది పిల్లలంటూ పోలికపెట్టి తిట్టి, వేయి కన్నులతో యింట్లోని వినోదాన్ని చూస్తున్న మంచాన్ని విసురుగావంచుకుని పడుకున్నాడు– ఆ మగ మహారాజు. భర్త ధోరణికి నవ్వాలో యేడవాలో తెలీలేదు వరలక్షమ్మకు. అప్పుడు వెళ్ళిన రమణ అజా పజా లేడు. దిగులు పడుతూనే స్థంభానికి చేరగిల బడింది.

* * *

తెల్లవారు ఝామునే మెలుకువ వచ్చిందామెకు. ముందుగా జ్ఞాపకం వచ్చిన సంగతి మహాలక్ష్మి. ఏం పనులు చెయ్యాలో తోచక నీరసించిపోయిందామె. నిశ్శబ్దంగా యేడుస్తూ కూర్చుంది. పూర్తి తెల్లారి పోయ్యాక లేచిన శాస్త్రి, భార్య అందించిన నీళ్ళ కాఫీని ఆలోచిస్తూ అర్థగంట తాగి మరో మాట మాట్లాడకుండా పైపంచ భుజాన వేసుకుని వెళ్ళిపోయాడు.

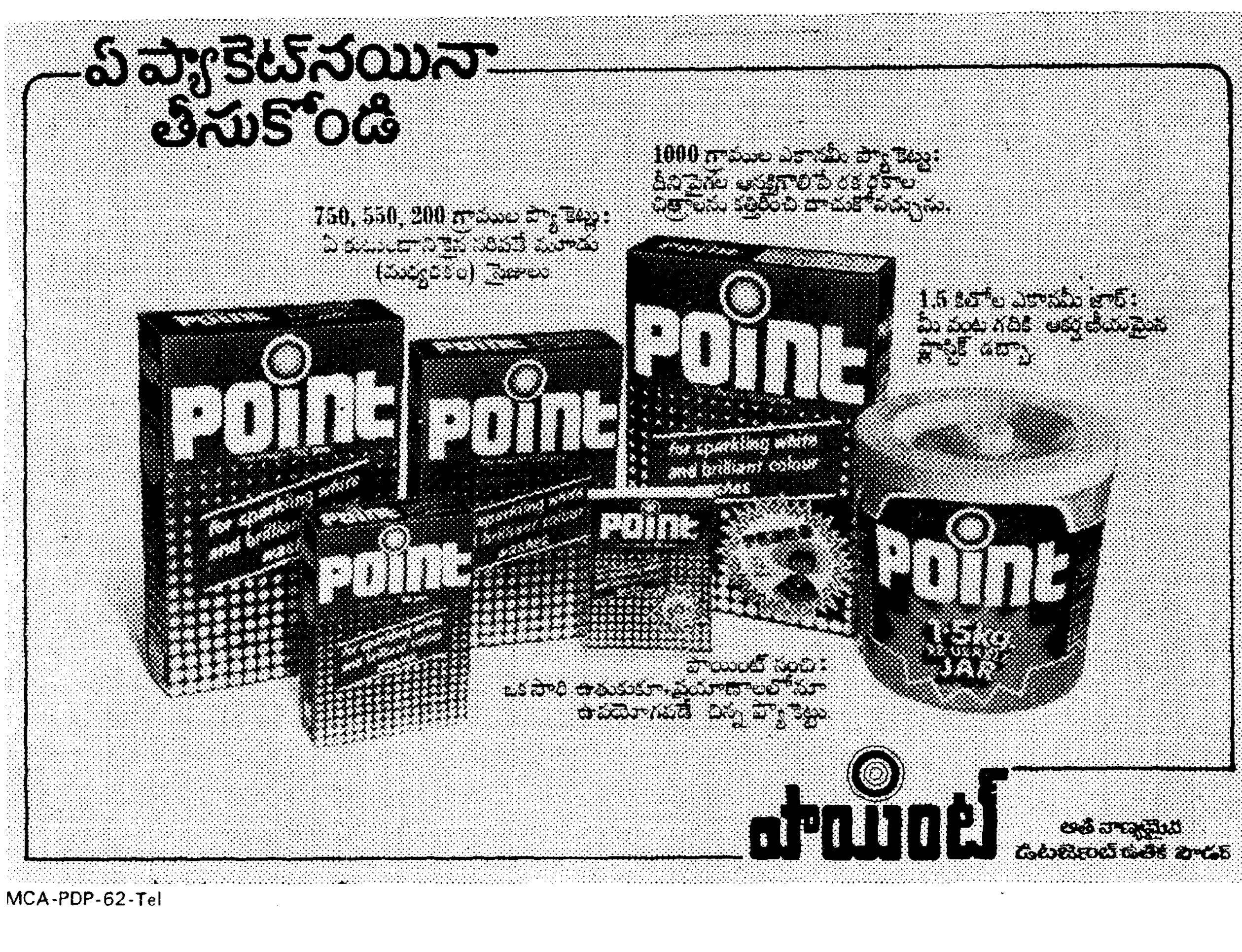

MCA-PDP-62-Tel

ఒకరి తరువాత ఒకరులేచారు పిల్లలంతా. దంత ధావన కార్యక్రమాన్ని హడావిడిగా ముగించి, గిన్నె అడుగున మిగిలిన పచ్చెడు మెతుకుల్నీ చింతకాయ పచ్చడితో కీచులాడుకుంటూ తిన్నారు. రెండేళ్ల పిల్ల కూడా వీళ్లకేమీ తీసిపోలేదు. 'దరిద్రుడికి ఆకలెక్కువ' గదా! అన్నాలు తిని నీళ్లకోసం అరుస్తున్న పిల్లలను చూసి బిందె చంక నేసుకుని వీధికుళాయి దగ్గరికెళ్లింది వరలక్షమ్మ. అప్పటిదాకా ఇందిరమ్మ చెవులు కొరుకుతున్న నరసమ్మ గట్టిగా అంది— "అయినా కాలం పాడయి పోతోందిలే. బ్రాహ్మణ మతం మంట గలిసిపోతూంది. అయినా ఈ ప్రభుత్వం వాళ్ల కిదేం పోయేకాలమొచ్చిందో! మహాలక్ష్మిలా మాలవాణ్ణి పెళ్లి చేసుకునే వాళ్లకంతా ఉద్యోగాలిస్తాం..డబ్బులిస్తాంఅంటూన్నారు. అయినా చేసుకునే వాళ్లకు బుద్ధుండఖర్లే... డబ్బుకోసంనానాగడ్డి తింటవేనా?" వినబడ్డ మాటలకి తల తిరిగిపోయింది వరలక్షమ్మకు. "ఏమిటక్కయ్యా! నా కూతుర్ని యింతలేసి మాటలనటానికి నీకు నోరెట్లా వచ్చింది? అయినా నాకూతురితో 'కొంచెం పప్పు రుబ్బిపెట్టే మహాలక్ష్మి, ముసిలిదాన్ని, చేసుకోలేను, కొంచెం ఆ చీర ఉతికి పెట్టవే తల్లీ...కాళ్లు పీక్కుపోతున్నాయ'ని పని చేయించుకున్నది ఇంమకా? కూటికి పేదవాళ్లయినా కులానికి పేదవాళ్లం కాము లేవమ్మా,"— అని ఉక్రోషంగా అంటున్న వరలక్షమ్మను తన వాగ్ధాటితో నిలిపేసింది నరసమ్మ. 'ఆ... అవును ... చేయించుకున్నాను. యింట్లో మిగిలిన పప్పూ చారునీళ్లూ నీ ఇంటికి గిన్నెలతో సరాఫరా చేసి కూడా... చేయించుకున్నానే తల్లీ... అయినా యెగిరెగిరి మంగలం మీద పడినట్లు వెధవపని చేసింది చాలక దాన్ని వెనకేసుకుని వస్తున్నావా! అదేదో శరణాలయంలో వుండే వెధవ, నీ కూతురు నిన్న మధ్యాహ్నం రిజిష్టరాఫీసులో నుంచి పూలమాలల్తో వస్తూంటే లవతల వీధిలో శాంతమ్మ మొగుడు చూశాడట! పిదు వాళ్ల వెనకే వెడితే తిన్నగా తిరుపతి బస్సెక్కారట! ఇంకేమంటావ్. కూతురు చేసిన పనిని బయట పడనీయకుండా వుండాలని యెంత నంగనాచి కబుర్లు చెబుతున్నావే తల్లీ'— యీసడించి పడేస్తున్న నరసమ్మను అదిలించింది వరలక్షమ్మ. "ఆ...అవునవును.

వేపపూత

నీ విచ్చే పప్పు చారులతోటే మా సంసారం వెళ్లమారుతూంది. అయ్యోరామ... ఇదిగో నరసమ్మా! యెవర్నో చూసి, యేదో అనుకుని యేదో వాగితే కాదు. ఇంక యిలా మాట్లాడితే జాగ్రత్త! నా కూతురే అట్లాంటి పని చేసిందంటే దాన్ని నరికి పోగులు పెడతాను—" అంటూ అరిచి ఉక్రోషంగా ముఖం తుడుచుకుని ఖాళీ బిందెతోటే విసవిసా ఇంటికి వచ్చి కూలబడిపోయింది. 'నిజంగనే ఇట్లా చేసి వుంటుందా అది? దాన్ని నరికి పోగులు పెడతాను. ఏదో చేతికి అందివచ్చిందిలే అనుకుంటే బాగానే బుద్ధి చెప్పింది. మనం బ్రాహ్మణులమే ఈ పనిచేస్తే మన పరువేంగాను... కులమేంగాను. ఆయనకీ విషయం తెలిస్తే సున్నంలోకి యెముకల్లేకుండా కాల్చిపారేస్తారే... దాన్ని యింటికి రానీ చెబుతాను...' ఇలా

త్వరలో!

జీవిత గమ్యం

సాగుతున్నాయి ఆమె ఆలోచనలు. ఎనిమిది గంటల ప్రాంతంలో రమేష్‌తో పాటె ఇంట్లోకి వచ్చిన మహాలక్ష్మిని చూస్తూనే నిర్ఘాంతపోయింది వరలక్షమ్మ. ఆ తరువాత విరుచుకుపడింది. 'ఏమే వెధవముండా! ఇలాంటి పాపిష్టి పని చేస్తావా! వాళ్లంతా అంటుంటే నా కూతురు అలాంటి పని చేయదని రొమ్ము గుద్దుకుని చెప్పివచ్చానే— ఆఖరికి ఆ పనే చేసి, యే ముఖం పెట్టుకుని వచ్చావే... వెళ్లు... దయచెయ్ ఇక్కడి నుంచి... ఏరా! మా పిల్లకు బుద్ధుండక పోతే నీకుండక్కర్లే? పెద్దకులం పిల్ల దొరికిందే చాలని చేసుకున్నావా! ఇంతోటి ముఖానికి మీవాళ్లలోనే దొరక్కపోయారా? ఏమే. ఇంకా నిలబడ్డావు. ఉద్ధరించింది చాలుగాని బయటికి కదులు... ఇన్నేళ్లనుంచి పెంచి పోషించిన మాకంటే ఈ వెధవే యెక్కువా నీకు? ఇద్దరూ వెళ్లి యే గంగలోనయినా దూకండి! పదిమందిలో నేనెట్లా తలెత్తుకు తిరిగేది? నేనే ఛస్తాను ముందు...' అంటూ స్తంభం పై భాగంలో వుండే బల్లగూడు తీసి లోటా నీళ్లలో వేసుకుని తాగబోతున్న తల్లిని ఆపి, నీళ్లు బయటికి చల్లేసింది మహాలక్ష్మి. 'ఛీ! ముదనష్టపు ముండా! మమ్మల్నయినా చావనీయవే! మా ఇంటినంతా మైల చేస్తున్నావు. బయటికి నడు!' కొట్టటానికి చేయెత్తిందామె. "ముందు నేను చెప్పే మాటలు వినమ్మా. ఇదంతా మీకోసమే చేశానమ్మా... ఇట్లా చేస్తే గవర్నమెంటు వాళ్ళు కొంత డబ్బు యిస్తారు. ఉద్యోగం చూపిస్తారు. ఈయనకొచ్చే సంపాదనకూడా మన ఇంటికే యివ్వాలన్న షరతుపైనే ఈ నిర్ణయానికి వచ్చానమ్మా... మనం తిండి తినకుండా మాడుతూవుంటే లోకం సానుభూతి చూపుతుందే కాని సహాయం చేయదమ్మా... నాన్న సంసారాన్ని పట్టించుకోడు. తమ్ముడు చదువుకుని కుటుంబ భారం మోస్తాడని నమ్మకం, ఆశా రెండూ లేవు. ఆడవాళ్లం మనమెంత కాలం చేయగలమమ్మా. నువ్ రోజంతా కష్టపడి రెక్కలు ముక్కలు చేసుకున్నా ఆ నూలు వడకటంతో రోజుకు రెండు రూపాయలైనా రావు ఈ సమస్యకు పరిష్కారం నాకు తోచలేదమ్మా... అయినా రమేష్ అనాథశరణాలయంలో పెరిగినా— పేరుకు పంచముడైనా ఉత్తముడమ్మా.. ఇంటర్‌లో క్లాస్‌మేట్. ఇక్కడే వుండి మన సంసారాన్ని వృద్ధిలోకి తెస్తానని మాట యిచ్చాకనె దీనికి తయ్యారయ్యాను. కులం, మతం ఆవేశాలకు, మూఢ నమ్మకాలకు ఆధారాలే కాని... కూడు, గుడ్డ యివ్వ లేవమ్మా...చిన్నదాన్ని నీకు చెప్పేటంతటి దాన్ని కాను. నా తప్పేమయినా వుంటే నీ చేతుల్తో నాకే ఆ విషమియ్యమ్మా!" మహాలక్ష్మి మాటలకు కొట్టటానికి చెయెత్తిన వరలక్షమ్మ అలాగే నిలబడి పోయింది. ఆమె చూపు యెదిరింటి వేపచెట్టుపై విరగగాసిన వేపపూతపై నిలబడి పోయింది చిన్నప్పుడు ఉగాదినాడు వేప ప్రసాదం తినటానికి మారాం చేసే మహాలక్ష్మికి తాను నచ్చజెప్పుతూ చెప్పే మాటలు గుర్తొచ్చాయి. "వేపపూత తినటానికి చేదేగానీ ఆరోగ్యానికి మంచిదమ్మా! ఉగాదిరోజు తినే యీ ప్రసాదం బ్రతుకులా తీపి, చేదుల కలయికలాంటిది..." ★